

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.007.001.2020

Sylwester Czopek – Rektor Uniwersytetu
Rzeszowskiego
Uniwersytet Rzeszowski, ul. Tadeusza Rejtana
16C, 35-959 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/023 – Kształcenie cudzoziemców na polskich uczelniach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Rzeszowski, ul. Tadeusza Rejtana 16C, 35-959 Rzeszów, zwany w dalszej treści „Uniwersytetem” lub „Uczelnią.”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sylwester Czopek – Rektor Uniwersytetu w kadencji od 1 września 2016 r. do 31 sierpnia 2020 r. oraz w kolejnej od 1 września 2020 r. do 31 sierpnia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Szacowanie możliwości kształcenia cudzoziemców. 2. Prowadzenie rekrutacji na studia oraz kształcenia cudzoziemców. 3. Planowanie i finansowanie kształcenia cudzoziemców. 4. Współpraca właściwych podmiotów na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017 – 2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Mieczysław Fajger, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/70/2020 z dnia 8 maja 2020 r. 2. Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/69/2020 z dnia 8 maja 2020 r. (akta kontroli str.1 - 4)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia działania władz Uniwersytetu odnośnie kształcenia cudzoziemców na Uczelni, w tym szacowania możliwości ich kształcenia, prowadzenia rekrutacji, planowania i finansowania kształcenia oraz współpracy z właściwymi podmiotami na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Senat i Rektor Uniwersytetu na bieżąco dokonywali analiz, związanych z liczbą cudzoziemców, kształcących się na Uczelni, w tym na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów oraz szacowali ewentualne potrzeby, koszty i dochody, związane z ich kształceniem.

Organy Uczelni ustalały warunki i tryb prowadzenia rekrutacji na wszystkie kierunki studiów, uwzględniając zasady rekrutacji cudzoziemców, obowiązujące w tym zakresie.

Na kształcenie na Uniwersytecie byli przyjmowani cudzoziemcy, zgodnie z wymaganiami, wynikającymi z aktualnych przepisów prawa i regulacji wewnętrznych Uczelni.

Wydawane przez Rektora decyzje, dotyczące podejmowania i odbywania studiów, kształcenia w szkołach doktorskich, studiów podyplomowych, kształcenia i innych form kształcenia przez cudzoziemców, były realizowane na podstawie jasno określonych, opublikowanych kryteriów.

W trakcie kształcenia uwzględniano umiejętności językowe cudzoziemców.

Uczelnia umożliwiała uzyskiwanie wymaganej liczby punktów Europejskiego Systemu Akumulacji i Transferu Punktów (ECTS) podczas realizacji programów studiów, właściwych dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.

W Uczelni badano proces kształcenia cudzoziemców, w tym analizowano przyczyny skreślenia z listy studentów - cudzoziemców, w tym, w kontekście studentów, pobierających stypendia.

Działania Uczelni, związane z kształceniem cudzoziemców, planowane były na podstawie udokumentowanej diagnozy potrzeb oraz projektowane, jako adekwatne do zdefiniowanych szans i zagrożeń, wzajemnie spójne z procesami zarządzania na każdym etapie ich realizacji.

Na Uczelni funkcjonował wewnętrzny system zapewnienia jakości, w ramach którego badano proces kształcenia cudzoziemców, w tym analizowano przyczyny skreślenia z listy studentów cudzoziemców, w tym w odniesieniu do studentów, którzy pobierali stypendia.

Uniwersytet dysponował strategią rozwoju, w tym własnych działań w zakresie kształcenia cudzoziemców, która przewidywała określone cele i odpowiednie do tych celów, wzajemnie spójne działania.

Uczelnia, zgodnie z przepisami prawa i zawartymi umowami, terminowo realizowała i rozliczała środki przyznane przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej (BUWiWM), a następnie przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) na działania, związane z kształceniem cudzoziemców.

Uniwersytet zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i zawartymi umowami, pobierał opłaty, związane z kształceniem cudzoziemców na Uczelni.

Rektor, zgodnie z przepisami prawa i na podstawie jasnych, opublikowanych kryteriów, podejmował decyzje dotyczące zwalniania cudzoziemców z opłat i realizował te zadania, zgodnie z założonym wcześniej harmonogramem i na podstawie ustalonych zasad.

Organy Uczelni prowadziły aktywne działania na rzecz współpracy z różnymi podmiotami w zakresie kształcenia cudzoziemców.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W przypadku wydatkowania środków finansowych na ten cel, działania realizowano zgodnie z odpowiednimi umowami bądź na podstawie innych dokumentów, właściwych w tym zakresie.

Właściwe organy Uczelni na bieżąco współpracowały z innymi podmiotami, zapewniając bieżący przepływ informacji w zakresie kształcenia cudzoziemców.

Rektor niezwłocznie przekazywał Komendantowi Głównemu Straży Granicznej (KGSG), Biuru Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej (BUWiWM), a następnie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) odpowiednie dane, dotyczące przyjęcia na studia cudzoziemców oraz niepodjęcia przez nich kształcenia lub skreślenia ich z listy studentów oraz terminowo przekazywał odpowiednie dane i wykazy cudzoziemców ministrowi właściwemu ds. szkolnictwa wyższego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Szacowanie możliwości kształcenia cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

1.1. W dniu 1 października 2019 r. wszedł w życie nowy Statut Uniwersytetu⁴, w myśl którego (§ 38), głównymi jednostkami Uniwersytetu stały się 4 kolegia (nauk humanistycznych, medycznych, przyrodniczych, społecznych), a ich zadaniem jest prowadzenie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

W ramach kolegium mogą być tworzone, jako jednostki organizacyjne, instytuty jednodyscyplinowe, katedry, zakłady, pracownie, laboratoria, centra badawcze, centra badawczo - dydaktyczne, centra dydaktyczne, jednostki kliniczne, czytelnie, jednostki administracji.

Organami kolegiальnymi są Senat, Rada Uniwersytetu, Rady Naukowe Kolegiów Uniwersytetu (§ 19 ust. 10), zaś organami jednoosobowymi są Rektor, dziekani, dyrektor szkoły doktorskiej (§ 19 ust. 2).

Do dnia 30 września 2019 r., zgodnie z treścią § 15 uprzednio obowiązującego Statutu z dnia 12 września 2002 r. podstawowymi jednostkami organizacyjnymi były wydziały, instytuty pozawydziałowe oraz jednostki organizacyjne, niebędące wydziałem, utworzone przez Rektora z własnej inicjatywy lub na wniosek grupy nauczycieli akademickich, pod określonymi w Statucie warunkami.

W myśl obowiązującego Statutu (§ 134), Uniwersytet prowadzi kształcenie na studiach I i II stopnia, jednolitych studiach magisterskich oraz kształcenie na studiach podyplomowych lub innych formach kształcenia, w szczególności na kursach dokształcających i szkoleniach.

Kształcenie na studiach prowadzone jest w języku polskim, jednakże może być prowadzone również w innych językach obcych, z obsługą administracyjną w języku angielskim.

W myśl unormowań Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu, wprowadzonego w życie z dniem 3 grudnia 2019 r.⁵, do Działu Kształcenia Uniwersytetu należy, min. całokształt spraw związanych z odbywaniem studiów przez cudzoziemców, w szczególności:

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Uchwała Senatu Nr 551/04/2020, t. j. z dnia 9 kwietnia 2020 r.

⁵ Zarządzenie Rektora Nr 79/2019 z dnia 3 grudnia 2019 r. i tym samym zarządzeniem stracił moc Regulamin, wprowadzony zarządzeniem Rektora Nr 61/2010 z dnia 30 grudnia 2010 r.

- obsługa studentów i doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych, będących studentami Uczelni, poprzez wsparcie informacyjno-administracyjne w kwestiach związanych z ich kształceniem,

- współpraca z instytucjami, obsługującymi programy stypendialne dla cudzoziemców w zakresie skierowań, dokumentacji stypendialnej, refundacji i innych dokumentów rozliczeniowych w tym zakresie.

Organy Uniwersytetu dysponowały wiedzą dotyczącą liczby cudzoziemców, kształconych na Uczelni w poszczególnych latach objętych kontrolą oraz liczbą wszystkich osób rozpoczynających i odbywających kształcenie.

Dane statystyczne w ww. zakresie, w poszczególnych latach badanego okresu 2017 – 2020 r., według stanu na dzień 1 października każdego roku akademickiego, przedstawiały się następująco:

1) rok akademicki 2016/2017:

a) łączna liczba osób odbywających kształcenie - 17.685, w tym 189 cudzoziemców, w tym:

- podejmujących kształcenie - 6.763, w tym 85 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach I stopnia - 9.879, w tym 71 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 5.597, w tym 99 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 1.828, w tym 9 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 381, w tym 10 cudzoziemców,

b) łączna liczba osób kończących kształcenie - 5.025, w tym 30 cudzoziemców, w tym:

- na studiach I stopnia - 2.494, w tym 12 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 2.294, w tym 18 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 223, w tym 0 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 14, w tym 0 cudzoziemców.

2) rok akademicki 2017/2018:

a) łączna liczba osób odbywających kształcenie - 17.252, w tym 192 cudzoziemców, w tym:

- podejmujących kształcenie - 7.204, w tym 77 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach I stopnia - 9.802, w tym 89 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 5.308, w tym 85 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 2.142, w tym 8 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 362, w tym 10 cudzoziemców,

b) łączna liczba osób kończących kształcenie - 4.709, w tym 34 cudzoziemców, w tym:

- na studiach I stopnia - 2.232, w tym 10 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 2.204, w tym 24 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 255, w tym 0 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 18, w tym 0 cudzoziemców.

3) rok akademicki 2018/2019:

a) łączna liczba osób odbywających kształcenie - 17.552, w tym 219 cudzoziemców, w tym:

- podejmujących kształcenie - 6.760, w tym 215 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach I stopnia - 9.966, w tym 118 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 4.969, w tym 65 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 2.293, w tym 28 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 324, w tym 8 cudzoziemców,

b) łączna liczba osób kończących kształcenie - 4.876, w tym 37 cudzoziemców, w tym:

- na studiach I stopnia - 2.247, w tym 20 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 2.362, w tym 15 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 242, w tym 2 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 25, w tym 0 cudzoziemców.

4) rok akademicki 2019/2020:

a) łączna liczba osób odbywających kształcenie - 17.658, w tym 258 cudzoziemców, w tym:

- podejmujących kształcenie - 6.660, w tym 122 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach I stopnia - 9.885, w tym 114 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 4.673, w tym 87 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 2.855, w tym 50 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 245, w tym 7 cudzoziemców,

b) łączna liczba osób kończących kształcenie - 322, w tym 0 cudzoziemców, w tym:

- na studiach I stopnia - 306, w tym 0 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na studiach II stopnia - 2, w tym 0 cudzoziemców,
- odbywających kształcenie na jednolitych studiach magisterskich - 0,
- odbywających kształcenie na studiach III stopnia – 14.

Liczba osób odbywających kształcenie na Uczelni, w tym liczba cudzoziemców, w poszczególnych latach akademickich, podlegały niewielkim zmianom, z tendencją wzrostową.

Organy Uczelni były w posiadaniu dokumentów i informacji o tym, na jakiej podstawie, osoby niebędące obywatelami polskimi, podejmowały i odbywały studia, studia doktoranckie oraz inne formy kształcenia.

Dane odnośnie cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie w badanym okresie, według stanu na dzień 1 października każdego roku akademickiego, przedstawiały się odpowiednio:

1) cudzoziemcy, którym udzielono zezwolenia na pobyt stały: 17, 19, 16, 22, w tym podejmujący kształcenie: 9, 10, 9, 13,

2) cudzoziemcy, którym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej: 2, 1, 0, 0,

3) obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej i członkowie ich rodzin, posiadający prawo stałego pobytu: 3, 4, 17, 40, w tym podejmujący kształcenie: 1, 1, 14, 26,

4) posiadacze ważnej Karty Polaka: 48, 71, 100, 122, w tym podejmujący kształcenie: 32, 44, 54, 53.

Dane odnośnie cudzoziemców podejmujących i odbywających kształcenie, według stanu na dzień 1 października każdego roku akademickiego w badanym okresie, przedstawiały się następująco:

1) cudzoziemcy odbywający kształcenie na podstawie umów, zawieranych z podmiotami zagranicznymi przez Uczelnię, na zasadach określonych w tych umowach: 68, 57, 34, 40, w tym podejmujący kształcenie: 19, 10, 10, 13, w tym:

- na zasadach odpłatności (odbywający, w tym podejmujący kształcenie: 5, 2, 2/2, 2,
- bez odpłatności i świadczeń stypendialnych (odbywający szkolenie, w tym podejmujący kształcenie): 63/19, 55/10, 32/8, 38/13,

2) cudzoziemcy odbywający kształcenie na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego lub odpowiedniego ministra, wskazanego w art.

33 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*⁶ (*Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*): 31, 25, 25, 20, w tym podejmujący kształcenie: 13, 7, 7, 8, w tym, jako stypendyści strony polskiej (odbywający kształcenie, w tym podejmujący kształcenie): 31/13, 25/7, 25/7, 20/8,

3) cudzoziemcy odbywający kształcenie na podstawie decyzji Rektora: 20, 15, 27, 35, w tym podejmujący kształcenie: 11, 5, 21, 17, w tym na zasadach odpłatności (odbywający kształcenie, w tym podejmujący kształcenie): 20/11, 15/5, 27/21, 35/17,

4) posiadacze ważnej Karty Polaka: 29, 25, 25, 19, w tym podejmujący kształcenie: 13, 7, 6, 7, jako stypendyści strony polskiej (odbywający kształcenie, w tym podejmujący kształcenie): 28/13, 24/7, 24/6, 19/7 oraz bez odpłatności i świadczeń stypendialnych: 1, 1, 1, 0.

Wewnętrzne regulacje Uczelni w zakresie kształcenia cudzoziemców były zgodne z unormowaniami:

- ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym*⁷ (*Prawo o szkolnictwie wyższym*), obowiązującej do 30 września 2018 r. oraz ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, obowiązującej od 1 października 2018 r.,

- rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych⁸ obowiązującego do 31 grudnia 2017 r. oraz następnego rozporządzenia MNiSW z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie podejmowania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych⁹, obowiązującego do 30 września 2018 r.

Uczelnia dysponowała bieżącymi informacjami i danymi odnośnie liczby cudzoziemców, odbywających kształcenie na Uczelni w podziale na kierunki, poziom studiów, w tym w podziale na podejmujących, odbywających i kończących kształcenie w poszczególnych latach akademickich.

Spośród 57 istniejących obecnie na Uniwersytecie kierunków studiów, które wszystkie są dostępne dla cudzoziemców, cudzoziemcy byli uczestnikami kształcenia na 50 kierunkach.

Odsetek studentów - cudzoziemców, studiujących na Uniwersytecie, w stosunku do łącznej liczby osób, odbywających kształcenie w poszczególnych latach akademickich okresu 2017 – 2020 r., wynosił odpowiednio: 1,09%, 1,11%, 1,27%, 1,49% i wykazywał tendencję wzrostową.

Najwięcej cudzoziemców wybierało do studiowania filozofię, fizykę, matematykę, administrację, turystykę i rekreację, ekonomię, kierunek lekarski.

(akta kontroli str. 5 - 49)

1.2. Cudzoziemcy, niezależnie od zasad, na jakich podejmowali studia na Uniwersytecie, byli uwzględniani w limitach przyjęć na dany kierunek studiów wyższych (dziedzinę studiów doktoranckich, studia podyplomowe, kursy), określanych przez Senat lub właściwy inny organ Uniwersytetu.

Senat Uniwersytetu podejmował każdorazowo coroczne uchwały w sprawach warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów wyższych na kolejny rok akademicki.

Senat w drodze uchwały, a następnie Rektor zarządzeniami, określał zasady prowadzenia studiów podyplomowych, kursów dokształcających, szkoleń i zasad pobierania opłat, związanych z ich prowadzeniem.

⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 85.

⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 2183 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 1501.

⁹ Dz. U., poz. 1125.

Rektor wydawał zarządzenia odnośnie:

- wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne dla studentów, rozpoczynających kształcenie na studiach wyższych w danym roku akademickim,
- wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne na studiach podyplomowych, kursach dokształcających oraz szkoleniach, rozpoczynających się w danym roku akademickim.

Przed podjęciem uchwał przez Senat i wydaniem zarządzeń przez Rektora, kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych Uniwersytetu dokonywali, w trybie roboczym, szczegółowych analiz odnośnie warunków, trybu i terminów rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów, w tym analiz związanych z liczbą cudzoziemców, kształcących się na Uniwersytecie na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów, ewentualnych potrzeb, związanych z kształceniem cudzoziemców, szacowaniem kosztów i dochodów kształcenia cudzoziemców.

Analizy uwzględniały, m.in. następujące zagadnienia:

- zdolność instytucjonalną Uniwersytetu, związaną z kompetencjami kadry akademickiej,
- potencjał Uniwersytetu w przyjmowaniu osób z zagranicy oraz organizacyjne przygotowanie do obsługi studentów i kadry zagranicznej,
- promocji zagranicą oferty dydaktycznej,
- równego dostępu obywateli polskich do kształcenia na danym kierunku w ramach ustalonego limitu.

Promocja oferty dydaktycznej Uniwersytetu dla cudzoziemców, oprócz umieszczania jej na stronach internetowych Uniwersytetu, polegała na:

- zamieszczaniu oferty na łamach różnych obcojęzycznych czasopism, w tym sponsorowanych artykułach,
- wyjazdów promocyjnych przedstawicieli Uniwersytetu zagranicę,
- organizacji konferencji na Ukrainie, których celem było zaprezentowanie oferty kształcenia na Uniwersytecie i korzyści płynących z edukacji w Polsce,
- konferencji organizowanych na Uniwersytecie poświęconych ww. zagadnieniom.

Analizy te służyły do opracowywania uchwał Senatu oraz wydawania zarządzeń przez Rektora, m.in. dotyczących kształcenia cudzoziemców.

Uniwers

Uniwersytet od kilku lat prowadzi działania mające na celu podniesienie kompetencji językowych, zarówno nauczycieli jak i pracowników administracyjnych.

Ze środków programu Erasmus+ organizowane były kursy języka angielskiego dla pracowników, prowadzone przez nauczycieli Studium Języków Obcych Uniwersytetu.

Pracownicy, nabywając stosowne doświadczenia w ramach uczestnictwa w konferencjach międzynarodowych oraz programach wymiany akademickiej, w celu prowadzenia zajęć ze studentami, zgłaszali chęć prowadzenia zajęć z przedmiotów w językach obcych.

W ramach realizowanego projektu „Jednolity Program Zintegrowany Uniwersytetu Rzeszowskiego – droga do wysokiej jakości kształcenia”, Uczelnia realizowała zadania, mające na celu podniesienie kompetencji językowych nauczycieli oraz obsługi studenta zagranicznego.

W ramach projektu „Kompleksowy Program Rozwoju Uniwersytetu Rzeszowskiego”, którego beneficjentem jest Uczelnia, w roku akademickim 2020/2021 planowane są szkolenia z zakresu języka angielskiego dla 45 pracowników administracji uczelnianej.

Centrum Polonijne zatrudnia lektorów, posiadających wysokie kwalifikacje do nauczania języka polskiego, jako obcego – są to absolwenci studiów polonistycznych (jedna osoba z tytułem doktora), z ukończonymi studiami

podyplomowymi w zakresie nauczania języka polskiego, jako obcego oraz z dużym doświadczeniem zawodowym.

(akta kontroli str. 22 – 23 i str. 163 - 173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Organy Uniwersytetu posiadały bieżące informacje odnośnie liczby kształconych na Uczelni cudzoziemców.

Na bieżąco analizowano i szacowano możliwości kształcenia, związane z liczbą cudzoziemców, podejmujących i odbywających kształcenie na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów.

Organy Uczelni szacowały także potrzeby, koszty i dochody związane z kształceniem cudzoziemców na Uczelni, w tym zdolność instytucjonalną Uczelni, potrzebę promocji zagranicznej oferty dydaktycznej Uczelni oraz równy dostęp do kształcenia, zarówno obywateli polskich, jak również cudzoziemców.

Organy Uczelni badały czynniki, wpływające na formowanie się ustalonych trendów i ich zmiany w trybie roboczym, w trakcie prac, związanych z przygotowaniem warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów wyższych na kolejny rok akademicki i starały się, w miarę swoich możliwości i posiadanej infrastruktury, dostosowywać limity przyjęć do potrzeb.

OBSZAR

2. Prowadzenie rekrutacji na studia oraz kształcenie cudzoziemców

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie 2017 – 2020 r. Senat Uczelni podejmował coroczne uchwały w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów wyższych na dany rok akademicki.

W okresie 2017 – 2020 r. w tym zakresie obowiązywały uchwały 7 uchwał Senatu oraz 7 zarządzeń Rektora¹⁰.

Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu z dnia 8 maja 2017 r.¹¹ ustalono zasady przyjmowania i odbywania studiów przez cudzoziemców na Uniwersytecie.

Zgodnie z zasadami cudzoziemcy mogą podejmować na Uniwersytecie studia wyższe na wszystkich kierunkach i rodzajach studiów (studia I stopnia, II stopnia, jednolite studia magisterskie), studia doktoranckie, studia podyplomowe, kształcenie na kursach dokształcających.

Studia lub kursy prowadzone są:

- w języku polskim na wszystkich kierunkach studiów wyższych (dziedzinach studiów doktoranckich, studiach podyplomowych, kursach), prowadzonych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu,
- w języku angielskim na kierunkach, wskazanych w ofercie edukacyjnej Uniwersytetu na dany rok.

Ponadto w zasadach określono, m.in. warunki, wymogi, tryb, rodzaje dokumentów związane z podejmowaniem i odbywaniem studiów na Uniwersytecie przez cudzoziemców.

¹⁰ Uchwały Senatu Nr 474/04/2015 r., Nr 627/05/2016 z dnia 19 maja 2016 r., Nr 139/05/2017 z dnia 24 maja 2017 r., Nr 167/06/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r., zarządzenia Rektora Nr 49/2017 z dnia 26 lipca 2017 r., Nr 58/2017 i Nr 59/2017 z dnia 28 września 2017 r., uchwały Senatu Nr 307/06/2018 r. z dnia 28 czerwca 2018 r., zarządzenia Rektora Nr 30/2018 z dnia 24 lipca 2018 r., Nr 40/2018 z dnia 27 września 2018 r., Nr 17/2019 z dnia 17 kwietnia 2019 r., Nr 25/2019 z dnia 9 maja 2019 r., uchwała Senatu Nr 462/06/2019 z dnia 27 czerwca 2019 ze zm., Nr 47/2019 z dnia 28 sierpnia 2019 r.

¹¹ Zarządzenie Nr 32/2017 z dnia 8 maja 2017 r.

Cudzoziemcy są uwzględniani w limitach przyjęć na dany kierunek i rodzaj studiów wyższych, określanych przez Senat lub właściwy inny organ Uniwersytetu.

Organy Uczelni ustaliły warunki i tryb prowadzenia rekrutacji na wszystkie kierunki studiów, uwzględniając zasady rekrutacji cudzoziemców.

Zasady, warunki i tryb rekrutacji były zgodne z unormowaniami zawartymi w ustawach *Prawo o szkolnictwie wyższym*, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz w cytowanych uprzednio rozporządzeniach MNiSW.

(akta kontroli str. 50 - 147)

2.2. Analiza losowo wybranej próby 20 akt osobowych studentów – cudzoziemców wykazała, że objęci badaniem studenci byli przyjmowani na kształcenie na Uczelni zgodnie z wymaganiami, wynikającymi z właściwych przepisów prawa i regulacji wewnętrznych.

Zakres dokumentacji, przechowywanej w badanych teczkach akt osobowych studenta, był zgodny z wymogami, określonymi w § 4 ust. 1 rozporządzenia MNiSW z dnia 16 września 2016 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów¹², obowiązującego do dnia 30 września 2018 r. i z treścią § 15 ust. 1 rozporządzenia MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów¹³, obowiązującego od dnia 1 października 2018 r.

Z 20 badanych przypadków, 11 cudzoziemców zostało przyjętych na studia na zasadach, obowiązujących obywatela polskiego, zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, zaś pozostałe 9 osób przyjęto na studia na zasadach innych niż obowiązujące obywatela polskiego, tj. art. 43 ust. 3 i 4 tej ustawy.

(akta kontroli str. 148 – 153 i str. 563 - 587)

2.3. W okresie 2017 – 2020 r. Rektor wydawał decyzje, dotyczące podejmowania i odbywania studiów oraz studiów podyplomowych przez cudzoziemców, które w poszczególnych latach akademickich przedstawiały się następująco:

Wnioski:

- 1) rok akademicki 2016/2017 – ogółem 45 wniosków, w tym 42 wnioski dotyczące studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich, 2 wnioski dotyczące studiów podyplomowych i 1 wniosek studiów doktoranckich,
- 2) rok akademicki 2017/2018 – ogółem 22 wnioski i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich,
- 3) rok akademicki 2018/2019 – ogółem 38 wniosków i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich,
- 4) rok akademicki 2019/2020 – ogółem 38 wniosków i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich.

Decyzje:

- 1) rok akademicki 2016/2017 – ogółem 45 decyzji, w tym 42 decyzje dotyczące studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich, 2 decyzje dotyczące studiów podyplomowych i 1 studiów doktoranckich,
- 2) rok akademicki 2017/2018 – ogółem 22 decyzje i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich,
- 3) rok akademicki 2018/2019 – ogółem 38 decyzji i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich,
- 4) rok akademicki 2019/2020 – ogółem 38 decyzji i wszystkie dotyczyły studentów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich.

¹² Dz. U. poz. 1554, ze zm.

¹³ Dz. U. poz. 1861, ze zm.

W oparciu o dokumenty postępowania kwalifikacyjnego, dostarczone przez cudzoziemców, ubiegających się o przyjęcie na studia, działający z upoważnienia Rektora, Prorektor ds. Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu wydawał decyzje, dotyczące podejmowania studiów.

W zbadanych 20 sprawach cudzoziemców, ubiegających się o przyjęcie na studia stwierdzono, że:

- 12 osób otrzymało decyzje w sprawie przyjęcia na studia, przy czym 5 osób przyjęto na studia prowadzone w języku polskim na zasadach odpłatności oraz 7 osób, jako stypendystów strony polskiej,
- 4 osoby, rekrutowane na studia w latach 2016/2017 i 2017/2018, otrzymały decyzje wydziałowej komisji rekrutacyjnej na podstawie art. 169 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,
- 4 osoby, przyjęte w latach 2018/2019 i 2019/2020, nie uzyskały decyzji o przyjęciu na studia z uwagi na to, iż zgodnie z treścią § 15 ust. 1 rozporządzenia MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, nie było takiego wymogu.

Ww. decyzje Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia:

- wydane zostały na podstawie zasad i kryteriów, określonych i opublikowanych przez organy Uczelni,
- były zgodne z tymi zasadami i kryteriami ich wydawania,
- miały charakter decyzji administracyjnych, zgodnie z art. 107 ust 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*¹⁴ i zawierały, m.in. oznaczenie organu, datę wydania, oznaczenie strony, podstawę prawną, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji.

Rektor wyjaśnił, „że decyzje Rektora związane z podejmowaniem i odbywaniem studiów przez cudzoziemców w aspekcie finansowym dotyczyły ewentualnych rozstrzygnięć w zakresie obniżenia, w części lub w całości, opłat z tytułu kształcenia na studiach w Uczelni i były wydawane w stosunku do cudzoziemców, spełniających kryteria do tego umorzenia, wynikające z obowiązujących przepisów i przyjętych kryteriów (m.in. trudna sytuacja materialna, podjęcie kształcenia na drugim lub kolejnym kierunku – formie kształcenia na zasadach odpłatności).

Przy wydawaniu decyzji w zakresie podejmowania i odbywania studiów przez cudzoziemców uwzględniano aspekt umiędzynarodowienia, który jest jednym z założeń MNiSW, mającym na celu podnoszenie jakości kształcenia w polskich uczelniach.

Decyzje w zakresie kształcenia cudzoziemców, z jednoczesnym zwolnieniem lub obniżeniem opłat za studia, były podyktowane wolą ze strony Uczelni - umożliwienia kadrze Uniwersytetu, jak i studentom odbywającym kształcenie w Uczelni, wymianę wiedzy, doświadczeń i odkryć.

Zawierane umowy z uczelniami zagranicznymi pozwalają na wieloaspektowe wykorzystanie potencjału badawczego naukowców i infrastruktury, co wpływa na wzrost jakości dydaktyki.

Władze Uniwersytetu, podejmując działania w zakresie umiędzynarodowienia, brały także pod uwagę zasady podziału dotacji na działalność dydaktyczną (obecnie subwencji), celem utrzymania bądź podniesienia składnika umiędzynarodowienia. Wzrost liczby cudzoziemców przekładał się na proporcjonalny wzrost tego składnika w algorytmie podziału dotacji (subwencji).”

(akta kontroli str. 154 - 169)

¹⁴ Dz.U. t. j. z 2020 r., poz. 256.

2.4. Cudzoziemcy, będący kandydatami na studentów, byli zobowiązani do zdania egzaminu, poświadczającego biegłość językową w zakresie języka polskiego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ).

Do dokumentów, poświadczających znajomość języka polskiego, uznawanych przez Centralną Komisję Rekrutacyjną Uniwersytetu, należą:

- zaświadczenie o ukończeniu rocznego kursu przygotowawczego do podjęcia nauki w języku polskim w jednostkach wyznaczonych przez MNiSW, np. zaświadczenie o ukończeniu rocznego kursu przygotowawczego przez stypendystów programów NAWA,
- certyfikat znajomości języka polskiego na poziomie B2 lub wyższym, wydany przez Państwową Komisję do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego, jako Obcego.

Egzamin certyfikacyjny można zdawać na Uniwersytecie i egzaminy te prowadzi Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa,

- świadectwo, dyplom lub inny dokument, potwierdzający ukończenie za granicą szkoły ponadpodstawowej, w której zajęcia były prowadzone w języku polskim,
- zaświadczenie o zdaniu egzaminu, potwierdzającego znajomość języka polskiego dla kandydatów z zagranicy.

W przypadku kierunków, prowadzonych w języku angielskim, kandydaci zobowiązani byli do przedłożenia odpowiednio certyfikowanego dokumentu, poświadczającego znajomość języka angielskiego na poziomie minimum B2 lub wyniku pisemnego egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym, minimum 80%.

W przypadku kandydatów ze „starą maturą” powinni oni wówczas posiadać, m.in. ocenę „dobrą” z egzaminu dojrzałości lub dokumentu, potwierdzającego ukończenie szkoły ponadpodstawowej lub studiów, prowadzonych za granicą lub w Polsce, gdzie językiem wykładowym był język angielski.

Kandydaci na kierunek lekarski, prowadzony w języku angielskim, zobowiązani byli do przystąpienia do rozmowy kwalifikacyjnej w języku angielskim, mającej na celu sprawdzenie znajomości specjalistycznego słownictwa z zakresu przedmiotów, branych pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym i specjalistycznego słownictwa medycznego oraz ocenę motywacji do studiowania medycyny.

Funkcjonujące od 1 stycznia 2020 r. w strukturze Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Centrum Polonijne (wcześniej Centrum Kultury i Języka Polskiego dla Polaków z Zagranicy i Cudzoziemców POLONUS) organizuje kursy z języka polskiego, w tym również dla cudzoziemców, przygotowujących się do podjęcia studiów w Polsce.

Uczestnicy tych kursów przystępują do egzaminu certyfikującego, przeprowadzanego przez Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu.

Centrum Polonijne, dążąc do rozwoju form promocji języka polskiego wśród cudzoziemców, aplikuje w projektach, pozwalających na poszerzenie oferty kursów dla kandydatów na studia oraz studentów.

Uniwersytet zapewnia studentom możliwość pogłębiania kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego, w ramach prowadzonych lektoratów z języków obcych, które zgodnie z wytycznymi, wprowadzonymi zarządzeniem Rektora z dnia 7 marca 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad dotyczących projektowania programów studiów pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz sporządzenia ich dokumentacji w Uniwersytecie Rzeszowskim¹⁵, są uwzględnione zarówno w programach studiów I stopnia, jak i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.

¹⁵ Zarządzenie Rektora Nr 12/2019 z dnia 7 marca 2019 r.

Studenci cudzoziemcy mieli możliwość pogłębiania umiejętności językowych w ramach wybranych przez siebie lektoratów, w tym również kursów językowych, oferowanych w języku polskim i kształcili się na zajęciach, które uwzględniały ich umiejętności językowe na studiach, prowadzonych w języku polskim.

Odnosnie możliwości zapewnienia nauki w języku obcym, Rektor wyjaśnił, „że osobom przyjętym na studia Uczelnia zapewnia możliwość pogłębiania kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego w ramach prowadzonych lektoratów z języków obcych, które zgodnie z wytycznymi zarządzenia Rektora Nr 12/2019 z dnia 7 marca 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad dotyczących projektowania programów studiów pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz sporządzenia ich dokumentacji w Uniwersytecie są uwzględnione zarówno w programach studiów I jak i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.

Zgodnie z wytycznymi § 12 ww. zarządzenia rada jednostki opracowuje sposób przyznawania punktacji ECTS dla poszczególnych przedmiotów i innych form aktywności studentów z uwzględnieniem poniższych zasad:

- w programach studiów, prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej, należy uwzględnić konieczność osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się w zakresie umiejętności językowych na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w przypadku uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia oraz odpowiednio B2+ w przypadku kwalifikacji drugiego stopnia,
- minimalna liczba godzin oraz punktów ECTS w zakresie nauki języka obcego, nowożytnego odpowiednio na studiach stacjonarnych /niestacjonarnych wynosi: 120/72 godz. i 8 punktów ECTS w przypadku studiów pierwszego stopnia, 60 /36 godzin i 4 punkty ECTS w przypadku studiów drugiego stopnia, 180/108 godzin oraz 12 punktów ECTS w przypadku jednolitych studiów magisterskich,
- program studiów może przewidywać naukę drugiego języka obcego, za który przypisuje się odpowiednią liczbę punktów ECTS,
- w przypadku, kiedy program studiów uwzględnia, co najmniej dwa języki obce, jako język prowadzonych studiów, dopuszcza się możliwość realizacji lektoratu z języka obcego, nowożytnego na poziomie A2 ESOKJ na studiach pierwszego stopnia oraz na poziomie B1 ESOKJ – na studiach drugiego stopnia.

Zgodnie z powyższymi wytycznymi zespoły programowe kierunków studiów opracowują dokumentację programów, która po uzyskaniu akceptacji Komisji Senackiej ds. Kształcenia Uniwersytetu jest przyjmowana przez Senat.

Kierunki studiów, dla których zostały określone standardy kształcenia na podstawie art. 68 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r., PSWiN, uwzględniają w programach liczbę godzin oraz liczbę punktów ECTS z lektoratów języka obcego, jaka została określona w standardach kształcenia.

W przypadku kierunku lekarskiego (JSM) jest to odpowiednio 120 godzin lektoratu i 6 punktów ECTS, w przypadku kierunku pielęgniarstwo - studia II stopnia – 90 godzin lektoratu i 7 punktów ECTS, natomiast na kierunku położnictwo - studia II stopnia program uwzględnia 90 godzin zajęć z lektoratu i 12 punktów ECTS.

Zajęcia z lektoratów języków obcych kończą się w ostatnim semestrze egzaminem, potwierdzającym poziom biegłości językowej studentów.

Na wniosek Dyrektora Centrum Polonijnego, który uzyskał aprobatę Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia, został przygotowany w Uczelni projekt zarządzenia w sprawie obowiązkowego lektoratu języka polskiego dla cudzoziemców odbywających studia na Uniwersytecie i zarządzeniem Rektora z dnia 4 czerwca 2020 r.¹⁶ został wprowadzony w życie.”

¹⁶ Zarządzenie Rektora Nr 64/2020 z dnia 4 czerwca 2020 r.

W objętej badaniem grupie 20 studentów cudzoziemców, 19 realizowało zajęcia w toku studiów w języku polskim, a jeden - obywatel USA - studiował filologię angielską w języku angielskim i polskim.

Spośród 20 studentów:

- 11 cudzoziemców, tj. 60% legitymowało się zaświadczeniem z Centrum Kultury i Języka Polskiego dla Polaków z Zagranicy i Cudzoziemców "Polonus" Uniwersytetu o ukończeniu rocznego kursu języka polskiego, przygotowującego do studiów w Polsce,
- 1 osoba posiadała certyfikat znajomości języka polskiego Państwowej Komisji ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego, jako Obcego,
- 1 osoba legitymowała się zaświadczeniem z Uniwersytetu Łódzkiego - Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców, które potwierdzało znajomość języka polskiego w stopniu, umożliwiającym studiowanie w języku polskim.
- 7 osób, tj. 35% studiowało na studiach II stopnia, po uprzednio ukończonych studiach I stopnia na polskich uczelniach w języku polskim.

Dokumenty poświadczające znajomość języka odpowiadały rodzajom dokumentów, potwierdzających znajomość języka obcego, określonym w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w służbie cywilnej¹⁷.

W analizowanej grupie 20 cudzoziemców, którzy podjęli studia na Uczelni, 3 osoby, tj. 15% skreślono z listy studentów Uniwersytetu z braku obowiązkowych zaliczeń, w wyznaczonych terminach.

Odnośnie zapewnienia przez Uczelnię możliwości kształcenia studentów – cudzoziemców, uwzględniających ich umiejętności językowe, Rektor wyjaśnił, „że w związku z wymogami dotyczącymi umiędzynarodowienia, stawianymi przez MNiSW oraz ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Uniwersytet wychodzi naprzeciw oczekiwaniom kandydatów, systematycznie powiększając liczbę kierunków prowadzonych w języku angielskim.

Działania podjęte przez Uniwersytet w celu zapewnienia kształcenia studentom cudzoziemcom polegają na:

- regulacjach, wprowadzonych wewnętrznymi aktami prawnymi, które zawierają przejrzyste zasady rekrutacji oraz zapisy, dotyczące wymogów językowych na danym kierunku studiów oraz określają limit przyjęć dla cudzoziemców na poszczególnych kierunkach studiów,
- zapewnieniu zakwaterowania w domach studenckich, znajdujących się w dogodnych lokalizacjach od miejsca, gdzie odbywają się zajęcia,
- zapewnieniu darmowych przejazdów komunikacją miejską studentom, pochodzącym z miast partnerskich Rzeszowa,
- organizowaniu egzaminów ze znajomości języka polskiego oraz bezpłatnych lektoratów języka polskiego, mających na celu nabycie dodatkowych umiejętności językowych,
- sprawnym przeprowadzaniu kampanii promocyjnej Uniwersytetu, co sprawia, że corocznie zwiększa się liczba kandydatów – cudzoziemców.

Przedstawiciele Działu Rekrutacji i Karier Studenckich Uniwersytetu biorą udział w spotkaniach z kandydatami na Ukrainie, a także uczestniczą w konferencjach, organizowanych przez organizacje pozarządowe Ukrainy.

Ponadto w ukraińskiej prasie rokrocznie ukazuje się reklama promująca studia w Uniwersytecie.”

(akta kontroli str. str. 163 – 183 i str. 606)

¹⁷ Dz. U. t. j. z 2019 r., poz. 1552.

2.5. Zgodnie z wytycznymi, zawartymi w § 12 ww. zarządzenia z dnia 7 marca 2019 r., rada wydziału, a od roku akademickiego 2019/2020 rada dydaktyczna Uniwersytetu, opracowuje sposób przyznawania punktacji ECTS dla poszczególnych przedmiotów i innych form aktywności studentów.

Badanie przeprowadzone na próbie 20 losowo wybranych akt osobowych studentów - cudzoziemców pod kątem sprawdzenia, czy zajęcia zaliczone przez cudzoziemców odpowiadały liczbie punktów ECTS, przewidzianych dla danego kierunku studiów, wynikających z programu kształcenia wykazało, że w każdym analizowanym przypadku, nazwa zaliczonego przedmiotu wraz z liczbą uzyskanych i zapisanych w karcie okresowych osiągnięć studenta punktów ECTS była zgodna z liczbą punktów ECTS, zawartą w planie studiów dla danego kierunku i roku akademickiego.

Ponadto badaniem objęto dane wszystkich cudzoziemców – absolwentów Uniwersytetu studiów I, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w latach 2017 – 2020, umieszczonych w wykazie POL-on, pod kątem zgodności liczby wymaganych programem studiów punktów ECTS z liczbą punktów, otrzymanych w trakcie kształcenia i stwierdzono, że w każdym przypadku absolwenci osiągnęli wymaganą liczbę punktów ECTS, a w jednym przypadku liczbę punktów przekroczone.

(akta kontroli str. 184 – 191 i str. 607 - 619)

2.6. W latach 2017 – 2020 na kierunkach studiów, na których kształcili się cudzoziemcy, odbywały się wizytacje i oceny programowe Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA):

1) 2017 r:

- biologia, ocena pozytywna,
- informatyka, ocena pozytywna,
- matematyka, ocena pozytywna,
- turystyka i rekreacja, ocena pozytywna, zalecenie zachęcające do jeszcze bardziej wzmożonej aktywności w kreowaniu innowacyjnych warunków, sprzyjających umiędzynarodowieniu procesu kształcenia,
- wychowanie fizyczne, ocena pozytywna, zalecenie zachęcające do jeszcze bardziej wzmożonej aktywności w kreowaniu innowacyjnych warunków, sprzyjających umiędzynarodowieniu procesu kształcenia,
- mechatronika, ocena pozytywna, zalecenie dalszych prac na rzecz umiędzynarodowienia koncepcji kształcenia w drodze bliskiej współpracy z jednostkami i naukowcami zagranicznymi,
- biotechnologia, ocena pozytywna,

Oceny programowe na kierunkach biologia, informatyka oraz matematyka zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi wówczas wytycznymi Prezydium PKA, określonymi w uchwale z dnia 10 grudnia 2015 r¹⁸.

Załącznik Nr 1 do ww. uchwały, określający wzór raportu z wizytacji, wśród kryteriów poddawanych ocenie nie uwzględniał wówczas oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

2) 2018 r.:

- administracja, ocena pozytywna, zalecenie silniejszej aktywizacji studentów w zakresie korzystania z programów wymiany oraz tworzenia wspólnych zespołów badawczych celem aplikowania o międzynarodowe granty naukowo-badawcze,
- prawo, ocena pozytywna,
- filologia, ocena pozytywna, zaleceń brak,

¹⁸ Uchwała PKA Nr 941/2015 r. z dnia 10 grudnia 2015 r.

- kulturoznawstwo, ocena pozytywna, zalecenia podjęcia działań zmierzających do zwiększenia zainteresowania studentów kierunkiem wyjazdami w ramach programu Erasmus+, położenie większego nacisku na kształcenie u studentów zdolności językowych, w tym wprowadzenie zajęć w języku obcym na studiach II stopnia oraz podniesienie poziomu umiędzynarodowienia współpracy naukowo-badawczej
- architektura krajobrazu, ocena pozytywna, zalecenia:
 - wzmocnienia kontaktów ze szkołami architektury krajobrazu na świecie, a przede wszystkim w Europie, np. poprzez współpracę z European Council of Landscape Architecture Schools,
 - uwzględnienia w programie kształcenia wykorzystania obcojęzycznych publikacji w formie zwartej oraz obcojęzycznych czasopism naukowych,
 - podjęcia aktywnych działań promujących korzystanie przez studentów i pracowników z programu Erasmus+,
 - poszerzenia oferty w zakresie zawieranych umów, jak również przedmiotów w języku angielskim dla studentów przyjeżdżających,
 - zmiany organizacji nauczania języków obcych i wprowadzenie podziału na grupy według poziomu zaawansowania,
 - kierunek lekarski, ocena pozytywna,
- historia, ocena pozytywna.

3) 2019 r.:

- systemy diagnostyczne w medycynie, ocena pozytywna, zaleceń brak.
- Zalecenia PKA, w zależności od brzmienia merytorycznego, bądź zrealizowano, bądź są one realizowane na bieżąco, jako proces ciągły.

(akta kontroli str. 192 - 267)

2.7. W Uniwersytecie były i są prowadzone badania, związane z kształceniem studentów – cudzoziemców, w ramach systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Studenci – cudzoziemcy Uniwersytetu są objęci badaniami ankietowymi, realizowanymi w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Badanie prowadzone jest za pomocą anonimowych ankiet udostępnionych w systemie Wirtualna Uczelnia.

Studenci kształcący się w ramach programu, realizowanego w języku angielskim, mają przypisane kwestionariusze ankiet w tłumaczeniu na język angielski.

Uniwersytet od 2010 r. prowadzi badanie losów zawodowych absolwentów w tym cudzoziemców, które obejmuje każdy rocznik, opuszczających Uczelnię studentów. Głównym celem badania jest dostarczenie informacji o potrzebach dostosowania kierunków studiów i programów studiów do wymogów rynku pracy, a badanie to ma charakter dobrowolny.

Przedmiotem badania jest przebieg karier zawodowych absolwentów studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu prowadzone jest z podziałem wyników na poszczególne stopnie oraz formę studiów i ma charakter ogólnouczelniany.

Studenci kształcący się na programie w języku angielskim mają przypisane kwestionariusze ankiet w tłumaczeniu na język angielski.

Publikowane w Uczelni raporty zbiorcze nie uwzględniają odrębnych zestawień, dotyczących wyników badań, realizowanych wśród studentów cudzoziemców (są one włączone do ogólnej liczby zestawień), natomiast prowadzący zajęcia dydaktyczne, uzyskują w systemie Wirtualna Uczelnia informacje o ocenie przedmiotu, prowadzonego w języku obcym oraz dodatkowych uwagach, zdefiniowanych w zakresie tych zajęć.

Informacje o ocenie nauczyciela uzyskuje również przełożony pracownika (dziekan kolegium).

Każdy z przygotowanych raportów wskazuje, ilu studentów/absolwentów danego kolegium brało udział w badaniu.

Badaniem objęci są absolwenci, w tym cudzoziemcy, wszystkich kolegiów (do 1 października 2019 r. wydziałów) Uniwersytetu.

Badanie losów zawodowych absolwentów na Uniwersytecie składa się z czterech etapów: pomiaru początkowego oraz badań po roku, po trzech i po pięciu od ukończenia studiów.

Etap 1 - pomiar początkowy koncentruje się m. in. na:

- określeniu planów edukacyjnych studentów/absolwentów Uniwersytetu,
- charakterystyce aktywności społecznej i zawodowej studentów/absolwentów podejmowanej w trakcie studiów,
- wskazaniu planów studentów/absolwentów Uniwersytetu, dotyczących założenia działalności gospodarczej,
- określeniu zadowolenia/niezadowolenia z ukończonego kierunku studiów.

Etapy 2, 3 i 4 składają się z części ogólnej i bloków tematycznych, skierowanych do osób kontynuujących naukę, pozostających bez zatrudnienia oraz osób pracujących najemnie i prowadzących własną działalność gospodarczą.

Badanie losów zawodowych absolwentów jest uważane przez Uniwersytet za priorytet w podwyższaniu jakości kształcenia oraz dostosowywaniu oferty edukacyjnej do wymogów współczesnego rynku pracy."

Odnosnie dysponowania przez Uniwersytet kadrą naukową i dydaktyczną oraz weryfikacji poziomu znajomości języka u wykładowców i administracji Uczelni, Rektor wyjaśnił, „że Centrum Polonijne zatrudnia lektorów, posiadających wysokie kwalifikacje do nauczania języka polskiego, jako obcego, ponieważ są to absolwenci studiów polonistycznych (jedna osoba z tytułem doktora), z ukończonymi studiami podyplomowymi w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego oraz z dużym doświadczeniem zawodowym.

Pracownicy Uczelni, prowadzący zajęcia w języku obcym, nie są zobowiązani do przedkładania dokumentacji, poświadczającej poziom biegłości językowej, natomiast należy przyznać, że nabywając stosowne doświadczenia w ramach uczestnictwa w konferencjach międzynarodowych oraz programach wymiany akademickiej, w celu prowadzenia zajęć ze studentami, sami zgłaszają chęć prowadzenia zajęć z przedmiotów w językach obcych.

Uniwersytet od kilku lat prowadzi działania mające na celu podniesienie kompetencji językowych, zarówno nauczycieli, jak i pracowników administracyjnych.

Ze środków programu Erasmus+ organizowane są w Uniwersytecie kursy języka angielskiego dla pracowników, prowadzone przez nauczycieli Studium Języków Obcych Uczelni.

Również w ramach realizowanego projektu „Jednolity Program Zintegrowany Uniwersytetu Rzeszowskiego – droga do wysokiej jakości kształcenia”, realizowane są zadania, mające na celu podniesienie kompetencji językowych nauczycieli oraz obsługi studenta zagranicznego.

Ponadto w ramach projektu „Kompleksowy Program Rozwoju Uniwersytetu Rzeszowskiego”, którego beneficjentem jest Uczelnia, w roku akademickim 2020/2021 zostaną przeprowadzone szkolenia z zakresu języka angielskiego dla 45 pracowników administracji uczelnianej."

Uniwersytet zatrudniał 37 nauczycieli akademickich – cudzoziemców, w tym 26 pełnozatrudnionych i 11 niepełnozatrudnionych.

Spośród pełnozatrudnionych, 14 nauczycieli pochodziło z Ukrainy, 8 z Republiki Słowackiej i po 1 z Bułgarii, USA, Wielkiej Brytanii, Włoch.

Spośród niepełnozatrudnionych, 6 nauczycieli akademickich pochodziło z Ukrainy oraz po 1 z Chin, Meksyku, RFN, Wielkiej Brytanii i Białorusi.

Liczba studentów - cudzoziemców, którzy pobierali stypendia z Funduszu Pomocy Materialnej (FPM), tworzonego ze środków MNiSW, a następnie z Funduszu Stypendialnego (FS) Uniwersytetu, również tworzonego ze środków MNiSW, w tym liczba tych, którzy ukończyli w terminie studia oraz liczba skreślonych z listy studentów, wraz z kwotą pobranych stypendiów, z podziałem na poziom studiów, przedstawiała się następująco:

1) rok akademicki 2016/2017:

Liczba studentów, pobierających stypendia ogółem wynosiła 39 i pobrali oni stypendia w kwocie 190.900 zł, w tym 3 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 9.900, skreślono 6 i pobrali oni stypendia w kwocie 25.900 zł.

2) rok akademicki 2017/2018:

Liczba pobierających stypendia ogółem 62 na kwotę 341.700 zł, w tym 9 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 49.500, skreślono 8 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 38.450 zł.

3) rok akademicki 2018/2019:

Liczba pobierających stypendia ogółem 78 w kwocie 501.200 zł, w tym 14 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 96.800 zł, skreślono 12 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 52.800 zł.

4) rok akademicki 2019/2020:

Liczba pobierających stypendia ogółem 69 na kwotę 336.150 zł, w tym 0 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 0, skreślono 3 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 10.900 zł.

Liczba studentów cudzoziemców, którzy pobierali stypendia ze środków BUWiWM/NAWA w łącznej kwocie, w tym liczba tych, którzy ukończyli w terminie studia wraz z kwotą pobranych stypendiów oraz liczbę skreślonych z listy studentów wraz z kwotą pobranych stypendiów, z podziałem na poziom studiów przedstawiała się następująco:

1) rok akademicki 2016/2017:

Liczba studentów, pobierających stypendia ogółem wynosiła 31 i pobrali oni stypendia w kwocie 239.490 zł, w tym 9 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 79.380 zł.

Skreślono 4 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 16.200 zł.

2) rok akademicki 2017/2018:

Liczba pobierających stypendia ogółem 25 na kwotę 243.350 zł, w tym 5 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 53.300 zł.

Skreślono 2 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 7.200 zł.

3) rok akademicki 2018/2019:

Liczba pobierających stypendia ogółem 25 w kwocie 270.750 zł, w tym 11 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 144.000 zł.

Skreślono 2 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 0 zł.

4) rok akademicki 2019/2020:

Liczba pobierających stypendia ogółem 20 na kwotę 189.400 zł, w tym 0 ukończyło studia w terminie i pobrało stypendia w kwocie 0.

Skreślono 2 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 7.500 zł.

Łączna liczba studentów - cudzoziemców, którzy pobierali stypendia z FPM/FS lub środków BUWiWM/NAWA w poszczególnych latach akademickich badanego okresu przedstawiała się następująco:

1) 2016/2017: 70 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 430.390 zł, skreślono 10 z powodu niezaliczenia semestru i pobrali stypendia w kwocie 42.100 zł,

- 2) 2017/2018: 87 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 585.050 zł, skreślono 10 z powodu niezaliczenia semestru i pobrali stypendia w kwocie 45.650 zł,
- 3) 2018/2019: 103 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 771.950 zł, skreślono 20 z powodu niezaliczenia semestru i pobrali stypendia w kwocie 52.800 zł,
- 4) 2019/2020: 89 studentów, którzy pobrali stypendia w kwocie 525.550 zł, skreślono 5 z powodu niezaliczenia semestru i pobrali stypendia w kwocie 18.400 zł, Studia w terminie ukończyło 12 osób i pobrało stypendia w kwocie 89.280 zł, zaś 10, którzy pobrali stypendia w kwocie 42.100 zł, skreślono z listy studentów.
- Głównymi przyczynami skreślenia z listy studentów, był brak obowiązkowych zaliczeń, wymaganych programem i tokiem studiów, w wyznaczanych terminach, niepodjęcie studiów lub pisemna rezygnacja.
- W odniesieniu do studentów pobierających stypendia, będących cudzoziemcami, główną przyczyną było nieuzyskanie zaliczenia semestru w określonym terminie.
- (akta kontroli str. 268 – 281, str. 163 – 169 i str. 639)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Senat Uczelni ustalał warunki i tryb prowadzenia rekrutacji na wszystkie kierunki studiów, uwzględniając zasady rekrutacji cudzoziemców, zgodnie z wymaganiami, wynikającymi z aktualnych przepisów prawa i regulacji wewnętrznych Uczelni.

Wydawane przez Rektora decyzje, dotyczące podejmowania i odbywania studiów, studiów podyplomowych i innych form kształcenia cudzoziemców były realizowane na podstawie jasno określonych, opublikowanych kryteriów.

W Uczelni funkcjonował wewnętrzny system zapewnienia jakości, w ramach którego badano proces kształcenia cudzoziemców, w tym analizowano przyczyny skreślenia z listy studentów cudzoziemców, w tym studentów, którzy pobierali stypendia.

W trakcie kształcenia uwzględniano umiejętności językowe cudzoziemców, którzy uzyskiwali wymaganą liczbę punktów ECTS podczas realizacji programu studiów, właściwych dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.

OBSZAR

3. Planowanie i finansowanie kształcenia cudzoziemców

Opis stanu
faktycznego

3.1. Planowanie kształcenia cudzoziemców

3.1.1. Uchwałą Senatu z dnia 23 maja 2013 r.¹⁹ przyjęto Strategię Rozwoju Uniwersytetu na lata 2013 – 2020.

W rozdziale V Strategii Rozwoju Uniwersytetu - *Obszary, cele strategiczne i operacyjne oraz zadania szczegółowe zarządzania Uczelnią* przewidziano, min. cel operacyjny doskonalenia systemu zarządzania finansami poprzez realizację następujących zadań:

- prowadzenie analiz ekonomiczno-finansowych działalności,
- prowadzenie analizy ryzyka finansowego,
- optymalizację kosztów związanych z działalnością Uniwersytetu,
- zracjonalizowanie systemu przepływu środków finansowych w ramach Uczelni oraz pomiędzy Uczelnią a podmiotami zewnętrznymi,
- pozyskiwanie nowych źródeł finansowania działalności,
- generowanie dodatniego wyniku finansowego oraz zapewnienie stabilności finansowej.

¹⁹ Uchwała Senatu Nr 123/05/2013 z dnia 23 maja 2013 r.

Senat Uniwersytetu podejmował coroczne uchwały w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów wyższych na kolejny rok akademicki, prowadzenia studiów podyplomowych, kursów dokształcających, szkoleń.

Senat podejmował również uchwały w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków obniżania i zwalniania z tych opłat cudzoziemców, podejmujących studia na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich²⁰.

Rektor wydawał zarządzenia odnośnie wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne dla studentów, rozpoczynających kształcenie na studiach wyższych w danym roku akademickim oraz wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne na studiach podyplomowych, kursach dokształcających oraz szkoleniach rozpoczynających się w danym roku akademickim, w tym dla studentów – cudzoziemców²¹.

Przed podjęciem uchwał przez Senat i wydaniem zarządzeń przez Rektora, mając na uwadze cele i zadania ww. Strategii, kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych Uniwersytetu dokonywali w trybie roboczym, szczegółowych analiz odnośnie warunków, trybu i terminów rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów, w tym analiz związanych z liczbą cudzoziemców, kształcących się na Uniwersytecie na poszczególnych poziomach i kierunkach studiów, ewentualnych potrzeb związanych z kształceniem cudzoziemców, szacowaniem kosztów i dochodów kształcenia cudzoziemców.

Uniwersytet nie prowadził odrębnej ewidencji i wyceny niezbędnych nakładów finansowych na kształcenie studentów – cudzoziemców.

Odnośnie ewidencji i wyceny niezbędnych nakładów finansowych na kształcenie studentów – cudzoziemców, Marzena Filipek – Kwestor, Główny księgowy Uniwersytetu wyjaśniła, „*że Uniwersytet nie prowadzi wydzielonej ewidencji księgowej przychodów z tytułu odpłatności za usługi edukacyjne, świadczone dla cudzoziemców.*

Ewidencja rozrachunków ze wszystkimi studentami prowadzona jest na wyodrębnionym koncie księgowym, z podziałem na studentów, natomiast przychody księguje się łącznie na dobro jednostki Uczelni, w której studenci studiują.”

Sposób planowania działań, związanych z kształceniem cudzoziemców na Uczelni oraz diagnozowanie potrzeb w tym zakresie nie uległo zmianie w okresie funkcjonowania BUWiWM od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2017 r. oraz funkcjonowania NAWA od 1 października 2017 r.

(akta kontroli str. 282 – 347)

3.1.2. W Strategii Rozwoju Uniwersytetu każdemu obszarowi w strategii przypisano cel strategiczny, kilka celów operacyjnych oraz kilkanaście zadań do realizacji, które przy uwzględnieniu roli i misji Uniwersytetu, wyznaczyły kierunki jego działania.

W obszarze kształcenia zawarto cel strategiczny wysokiego poziomu kształcenia, zgodnego z ogólnoakademickim profilem, dostosowanym do potrzeb i oczekiwań rynku pracy oraz trzy cele operacyjne, a to:

- utrzymanie ogólnoakademickiego charakteru kształcenia studentów w oparciu o współczesną, akademicką myśl naukową,
- dostosowanie oferty dydaktycznej i jakości kształcenia do potrzeb rynku i gospodarki, opartej na wiedzy,
- kreowanie aktywnych i przedsiębiorczych postaw studentów.

²⁰ Uchwała Senatu Nr 4/09/2016 z dnia 19 września 2016 r., Nr 167/06/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r.,

²¹ Przypisy na str. 28.

Jednym z 9 zadań celu operacyjnego dostosowania oferty dydaktycznej i jakości kształcenia do potrzeb rynku i gospodarki, opartej na wiedzy, było przygotowanie nowej oferty edukacyjnej w języku obcym dla studentów, w tym dla studentów cudzoziemców.

Harmonogram realizacji przyjętych długookresowych celów Uniwersytetu uwzględniał podział na dwa etapy:

- etap I: lata 2013 – 2016,

- etap II: lata 2017 – 2020.

W Strategii zapisano, „że ze względu na złożoność przyjętych do realizacji zadań, niniejsza Strategia odnosi się do pierwszego etapu, określonego na lata 2013 – 2016.”

Zarządzeniem Rektora z dnia 14 grudnia 2016 r.²², z dniem 1 stycznia 2017 r. wprowadzono w życie II etap Strategii na lata 2017 – 2020, opracowany na podstawie art. 66 ust. 1a ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, który przewiduje kontynuację i intensyfikację zadań w zakresie umiędzynarodowienia kształcenia na Uniwersytecie oraz realizację nowych zadań, dotyczących systemu motywacyjnego, związanego z jakością nauczania, w tym dla prowadzących zajęcia dydaktyczne w językach obcych.

Strategia oparta jest na udokumentowanej diagnozie i zawiera konkretne, mierzalne, osiągalne, istotne i określone w czasie cele oraz odpowiednie do ich osiągnięcia, wzajemnie spójne działania.

Strategia przewiduje również działania dotyczące wsparcia mobilności akademickiej, umiędzynaradawiania ofert programowych Uczelni, promocji polskiego szkolnictwa wyższego oraz języka polskiego za granicą.

(akta kontroli str. 282 - 304)

3.1.3. – 3.1.4. – 3.1.5. Uniwersytet w swojej działalności związanej z kształceniem cudzoziemców, kierował się m.in. stanowiskiem, priorytetami oraz strategicznymi kierunkami umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego, wypracowanymi przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), której członkiem jest Uczelnia.

Uniwersytet posiadał plany działań, związanych z kształceniem cudzoziemców, których głównym celem było maksymalne umiędzynarodowienie Uczelni, zarówno w zakresie dydaktycznym, jak i naukowym poprzez stałe zwiększanie liczby studentów – cudzoziemców oraz zagranicznych pracowników dydaktycznych i naukowych.

W uchwale KRASP z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie priorytetowych obszarów działalności zapisano, m.in. wspieranie współpracy międzynarodowej w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki, a zwłaszcza integracji polskiego szkolnictwa wyższego ze szkolnictwem innych krajów w ramach Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego i Europejskiej Przestrzeni Badawczej, m.in. przez działania na rzecz powołania Polskiej Agencji Wymiany Akademickiej.

W stanowisku KRASP z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie eliminowania barier, utrudniających podjęcie studiów kandydatom, posiadającym dokumenty o charakterze międzynarodowym zapisano, m.in.:

- konieczność eliminacji barier wynikających z dyskryminującego charakteru przepisów ustawy o systemie oświaty, utrudniających podejmowanie kształcenia w Polsce osobom, posiadającym dokumenty uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia prowadzone w naszym kraju, różne od wydanego w Polsce świadectwa dojrzałości (dyplom IB lub inne),

²² Zarządzenie Rektora Nr 67/2016 z dnia 14 grudnia 2016 r.

- tworzenie preferencji dla tych absolwentów szkół średnich, uczących się w ramach programu oddziałów dwujęzycznych, którzy na egzaminie z języka obcego wybrali poziom dwujęzyczny.

Uniwersytet korzysta ponadto z wypracowanego stanowiska konferencji programowej „Umiedzynarodowienie – szansa i wyzwanie dla polskich uczelni”, zorganizowanej przez MNiSW na Uniwersytecie, w ramach Kongresu Nauki Polskiej, w dniach 20 – 21 października 2016 r.

Uniwersytet w latach 2017 – 2020 realizował 29 wieloaspektowych projektów i przedsięwzięć, związanych z pobytem i kształceniem studentów - cudzoziemców na Uczelni.

W kontroli dokonano analizy 20 działań, związanych z kształceniem cudzoziemców, promocją polskiego szkolnictwa wyższego oraz języka polskiego za granicą, wspieraniem mobilności akademickiej oraz umiedzynarodowieniem oferty Uczelni, które opisano w punkcie 3.2.3 niniejszego wystąpienia.

Działania Uniwersytetu, w tym w kwestiach związanych z kształceniem cudzoziemców, były zgodne i spójne z projektami, planami oraz Strategią i opierały się na konkretnych, mierzalnych i osiągalnych celach i zadaniach.

Realizowane były w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy oraz były adekwatne do udokumentowanej diagnozy potrzeb.

(akta kontroli str. 348 - 373)

3.2. Finansowanie kształcenia cudzoziemców

3.2.1. W poszczególnych latach okresu 2017 - 2020 (do 31 marca) w Uniwersytecie zaplanowane i wydatkowane środki publiczne na działania, związane z kształceniem studentów przedstawiały się następująco:

1) 2017 r.:

- dotacje z budżetu państwa (cz. 38): wykonanie – 159.096,9 tys. zł,
- pozostałe przychody (opłaty za świadczone usługi edukacyjne, środki budżetowe j.s.t. i ich związków, środki ze źródeł zagranicznych, przychody z działalności badawczej): wykonanie – 67.811,3 tys. zł.

2) 2018 r.:

- dotacje z budżetu państwa (cz. 38): wykonanie – 163.696,2 tys. zł,
- pozostałe przychody: wykonanie – 71.874,5 tys. zł.

3) 2019 r.:

- subwencja i dotacja z budżetu państwa (cz. 28): wykonanie – 208.217,7 tys. zł,
- pozostałe przychody: wykonanie – 61.650,5 tys. zł.

4) 2020 r.:

- subwencja i dotacje z budżetu państwa (cz. 28): wykonanie (31 marca br.) – 49.090,7 tys. zł,
- pozostałe przychody: wykonanie (31 marca br.) – 49.147,9 tys. zł.

Łącznie w badanym okresie zaplanowano przychody w kwocie 1.132.591,7 tys. zł (łącznie z całym 2020 r.), z tego z subwencji i dotacji budżetu państwa w kwocie 735.932,9 tys. zł i z innych źródeł (opłaty za świadczone usługi edukacyjne, środki budżetowe j.s.t. i ich związków, środki ze źródeł zagranicznych, przychody z działalności badawczej) - 396.658,8 tys. zł.

Wykonanie wyniosło na dzień 31 marca br. kwotę 793.026,1 tys. zł, w tym z dotacji i subwencji kwotę 580.101,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 374 - 383)

3.2.2. Beneficjentami wydatków na działania, związane z kształceniem cudzoziemców w latach 2017 – 2020, byli studenci studiów I, II, III stopnia, jednolitych studiów magisterskich.

Liczba studentów – cudzoziemców, odbywających kształcenie na Uniwersytecie w badanym okresie, w poszczególnych latach akademickich, wynosiła odpowiednio ogółem: 189, 192, 219, 258.

Uniwersytet nie prowadził i nie prowadzi odrębnej ewidencji księgowej dla studentów - cudzoziemców studiów I, II, III stopnia, jednolitych studiów magisterskich, podyplomowych i innych form kształcenia cudzoziemców ani w rozbiciu na źródła finansowania wydatków, czy w innej szczególnej formie.

Ewidencja rozrachunków ze wszystkimi studentami Uniwersytetu, bez wyróżniania studentów – cudzoziemców, prowadzona jest na wyodrębnionym koncie księgowym, z podziałem na studentów, natomiast przychody księguje się łącznie na dobro jednostki Uczelni, w której studenci studiuja.

(akta kontroli str. 5 - 49)

3.2.3. Uniwersytet w latach 2017 – 2020 realizował 29 projektów i przedsięwzięć, związanych z kształceniem cudzoziemców na Uczelni, finansowanych przez BUWiWM/NAWA, MNiSW i ze środków własnych:

1) 2017 r.:

- promocja oferty edukacyjnej Uniwersytetu na Ukrainie przez stałego pełnomocnika Rektora ds. współpracy polsko-ukraińskiej – 37.441 zł, MNiSW,
- udział przedstawicieli Uniwersytetu w Polsko-Ukraińskim Festiwalu Partnerstwa we Lwowie - promocja oferty edukacyjnej – 1.532 zł, MNiSW,
- spotkania z uczniami szkół średnich na Ukrainie w ramach promocji oferty edukacyjnej Uniwersytetu – 1.142 zł, MNiSW,
- przygotowanie i wydruk informatora rekrutacyjnego dla kandydatów w języku ukraińskim oraz plakatów i ulotek – 7.509 zł, MNiSW,
- wypłata stypendium dla cudzoziemców i roczny kurs języka polskiego dla cudzoziemców, przygotowujący do studiów w Polsce – 324.180 zł, BUWiWM,
- Letnia Szkoła Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców – 121.227 zł, w tym 40.901 zł MNiSW i 80.325 zł BUWiWM,
- kurs języka polskiego dla dyplomatów z Mongolii – 24.645 zł, Ministerstwo Finansów.

2) 2018 r.:

- kurs języka polskiego dla cudzoziemców – 5.500 zł, środki własne (studia podyplomowe),
- roczny kurs języka polskiego dla cudzoziemców, przygotowujący do studiów w Polsce – 152.910 zł, BUWiWM,
- promocja oferty edukacyjnej Uczelni przez pełnomocnika ds. współpracy polsko-ukraińskiej – 40.783 zł, MNiSW,
- spotkania z uczniami szkół średnich na Ukrainie – 7.250 zł, MNiSW,
- udział przedstawicieli Uczelni w Polsko-Ukraińskim Festiwalu Partnerstwa we Lwowie - promocja oferty edukacyjnej – 1.341 zł, MNiSW,
- przygotowanie i wydruk informatora rekrutacyjnego dla kandydatów w języku ukraińskim oraz plakatów i ulotek, reklama w prasie – 13.496 zł, MNiSW,
- kurs języka polskiego dla młodzieży z Kijowa – 6.000 zł, środki własne Uczelni,
- stypendia dla cudzoziemców, w tym roczny kurs języka polskiego dla cudzoziemców, przygotowujący do studiów w Polsce – 670.700 zł, BUWiWM, NAWA,
- staż + koszty związane z udziałem w Projekcie – Kokhanovska Sofiya – 8.142 zł, w tym: 84,28% Ministerstwo Finansów, 12,72% Narodowe centrum Badań i Rozwoju, 3% wkład własny Uczelni.

3) 2019 r.:

- promocja oferty edukacyjnej Uczelni przez pełnomocnika ds. współpracy polsko-ukraińskiej – 43.924 zł, MNiSW,

- spotkanie z uczniami Ogólnokształcącej Szkoły Średniej w Mościskach (Ukraina), którego celem była promocja oferty kształcenia Uniwersytetu – 1.874 zł, MNiSW,
- spotkanie z kandydatami na studia w Uczelni w Mościskach (Ukraina), którego celem była promocja oferty kształcenia Uniwersytetu – 2.263 zł, MNiSW,
- udział przedstawicieli Uniwersytetu w konferencji „Edukacja w Polsce: mity, korzyści, przeszkody” w Stryju na Ukrainie - promocja oferty edukacyjnej – 525 zł, MNiSW,
- przygotowanie i wydruk informatora rekrutacyjnego dla kandydatów w języku ukraińskim oraz plakatów i ulotek – 4.597 zł, MNiSW,
- przygotowanie i wydruk informatora rekrutacyjnego i przewodników dla kandydatów w języku angielskim dla kandydatów – 3.665 zł, MNiSW,
- kurs języka polskiego dla młodzieży z Kijowa – 7.014 zł, środki własne Uczelni,
- Program Edukacyjny Wiedza Edukacja Rozwój – 13.507 zł, środki Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

4) 2020 r. (do 31 marca br.):

- promocja oferty edukacyjnej Uczelni przez pełnomocnika ds. współpracy polsko-ukraińskiej – 12.798 zł, MNiSW,
 - promocja oferty kształcenia Uniwersytetu na stronie *polsha24.com* – 3.075 zł, MNiSW,
 - promocja oferty kształcenia Uniwersytetu w prasie ukraińskiej „Wysoki Zamek” – 2.893 zł, MNiSW,
 - stypendia dla cudzoziemców, w tym roczny kurs języka polskiego dla cudzoziemców, przygotowujący do studiów w Polsce – 77.100 zł, NAWA,
- Uczelnia, zgodnie z przepisami prawa i zawartymi umowami, terminowo realizowała i rozliczała środki przyznane przez BUWiWM/NAWA i MNiSW na działania związane z kształceniem cudzoziemców.

Efektem promocji polskiego szkolnictwa wyższego oraz języka polskiego za granicą, wspierania mobilności akademickiej oraz projakościowego umiędzynarodowienia oferty Uczelni było pozyskanie w poszczególnych latach, coraz większej liczby studentów z Ukrainy.

(akta kontroli str. 371 - 373)

3.2.4. Łączna wysokość opłat, pobranych w poszczególnych latach, objętych kontrolą, od cudzoziemców kształcących się na Uczelni, a zarazem dochodów uzyskanych z tego tytułu przedstawiała się następująco:

- 1) 2017 r.: – 65.427 zł,
- 2) 2018 r.: - 415.675 zł,
- 3) 2019 r.: - 1.354.427 zł,
- 4) 2020 r.: - 744.248 zł.

Wysokość dochodów z opłat, wnoszonych przez cudzoziemców, z podziałem na semestry w poszczególnych latach akademickich objętych kontrolą, przedstawiała się następująco:

- 1) 2016/2017 – 24.573 zł, w tym semestr zimowy – 10.643 zł i semestr letni – 13.930 zł,
- 2) 2017/2018 – 68.590 zł, w tym semestr zimowy – 42.098 zł i semestr letni – 25.492 zł,
- 3) 2018/2019 – 775564 zł, w tym semestr zimowy – 462.116 zł i semestr letni – 313.448 zł,
- 4) 2019/2020 – 1.712.053 zł, w tym semestr zimowy – 1.103.548 zł i semestr letni – 608.505 zł.

Pobieranie przez Uniwersytet opłat od studentów – cudzoziemców, kształcących się na Uczelni w badanym okresie, odbywało się w oparciu o ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* i *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, rozporządzeń

MNiSW, obowiązujących w tym czasie oraz unormowań wewnętrznych Uniwersytetu, tj. uchwał Senatu²³ i zarządzeń Rektora²⁴ w sprawie wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne dla studentów, rozpoczynających kształcenie na studiach wyższych w danym roku akademickim.

Analiza akt osobowych 20 studentów - cudzoziemców wykazała, że w każdym przypadku Uczelnia, zgodnie z ww. przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i zawartymi umowami pobierała opłaty, związane z kształceniem cudzoziemców na Uczelni.

Pomiędzy studentem a dziekanem danego wydziału Uczelni podpisywana była umowa o warunkach pobierania opłat, związanych z odbywaniem studiów i opłat za usługi edukacyjne na studiach wyższych (stacjonarnych i niestacjonarnych) na określonym kierunku studiów.

W umowach stosowano zapis, mówiący o tym, że w przypadku przedłużenia okresu studiów, zgodnie z regulaminem studiów wyższych, student był zobowiązany do wnoszenia opłat według stawek, obowiązujących w tym roku akademickim, w którym ponownie podejmował kształcenie.

W analizowanych aktach 20 studentów umowy o warunkach pobierania opłat, dotyczących studiów i opłat za usługi edukacyjne na studiach wyższych, określały wysokość opłat za cały cykl kształcenia, bez zmian w wysokości pobieranych opłat w formie aneksowania umów.

(akta kontroli str. 384 - 396)

3.2.5. W okresie 2017 – 2020 r. Rektor podejmował decyzje o częściowym lub całkowitym zwolnieniu studentów – cudzoziemców z opłat, z powodu trudnej sytuacji materialnej.

Student mógł ubiegać się o całkowite lub częściowe zwolnienie z opłaty za świadczone usługi edukacyjne, w wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach, w szczególności, gdy alternatywnie:

- na skutek okoliczności, zaistniałych w trakcie studiów, znalazł się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej lub z innych szczególnych względów nie był w stanie ponosić opłat za zajęcia dydaktyczne w pełnej wysokości,
- osiągał wybitne wyniki w nauce,
- uczestniczył w międzynarodowych programach stypendialnych.

Decyzja w sprawie zwolnienia z opłat za świadczone usługi edukacyjne była podejmowana maksymalnie na okres jednego roku akademickiego i dotyczyła tylko tego roku akademickiego, na który zwolnienie zostało przyznane.

Liczba wniosków o zwolnienie z opłat oraz podjętych przez Rektora decyzji w ww. sprawach przedstawiała się następująco:

- 1) rok akademicki 2016/2017 – 7 wniosków i 7 wydanych decyzji o zwolnieniu z opłat na łączną kwotę 23.286 euro,
- 2) rok akademicki 2017/2018 – 4 wnioski i 4 wydane decyzje o zwolnieniu z opłat na łączną kwotę 15.600 euro,
- 3) rok akademicki 2018/2019 – 11 wniosków i 11 wydanych decyzji o zwolnieniu z opłat na łączną kwotę 39.365 euro,
- 4) rok akademicki 2019/2020 – 11 wniosków i 11 wydanych decyzji o zwolnieniu z opłat na łączną kwotę 33.777 euro.

²³ Uchwały Senatu Nr 3/09/2016 z dnia 19 września 2016 r., Nr 4/09/2016 z dnia 19 września 2016 r.

²⁴ Zarządzenie Rektora Nr 33/2016 z dnia 1 lipca 2016 r., zarządzenie Rektora Nr 49/2017 z dnia 26 lipca 2017 r., zarządzenie Rektora Nr 30/2018 z dnia 24 lipca 2018 r., zarządzenie Rektora Nr 25/2019 z dnia 9 maja 2019 r., zarządzenie Rektora Nr 47/2019 z dnia 28 sierpnia 2019 r.

Analiza 20 akt studentów cudzoziemców wykazała, że w każdym przypadku studenci wnosili pisemne prośby o zwolnienie z opłat za studia, całkowite lub częściowe.

Do podań studenci dołączali zaświadczenia, dokumentujące ich sytuację materialną. W 19 sprawach, na 20 zbadanych, Rektor wyraził zgodę na zwolnienie z opłat za studia.

We wszystkich 20 sprawach Rektor zgodnie z przepisami prawa i na podstawie jasnych, wewnętrznych kryteriów podejmował decyzje, dotyczące zwalniania cudzoziemców z opłat.

Podstawą zwolnienia z opłat w 19 sprawach, z 20 zbadanych, była trudna sytuacja materialna studenta cudzoziemca, w jednym przypadku studenta zwolniono w 100% z opłat za studia z powodu podjęcia nauki na drugim kierunku studiów.

W zależności od sytuacji ekonomicznej, studentów zwalniano z odpłatności za studia w całości, w połowie lub należne kwoty odpłatności obniżano indywidualnie, w zależności od zaistniałych okoliczności życiowych.

W badanej próbie akt studentów - cudzoziemców było dwóch doktorantów, których w całości zwolniono z opłat za poszczególne lata akademickie z powodu niskich dochodów, uniemożliwiających finansowanie edukacji na Uniwersytecie.

Łączna kwota zwolnienia w tych dwóch przypadkach wynosiła 18 tys. euro.

Decyzje w sprawie obniżenia lub zwolnienia z opłat za świadczone usługi edukacyjne w okresie objętym kontrolą były podejmowane przez Rektora maksymalnie na okres jednego roku akademickiego i dotyczyły tego roku akademickiego, na który zwolnienie zostało przyznane.

Podstawy prawne, przywoływane w uzasadnieniu decyzji w sprawie zwolnień z opłat za studia, w poszczególnych latach akademickich, przedstawiały się następująco:

1) Rok akademicki 2016/2017:

- art. 138 § 1 ust. 2 Kpa,
- art. 99 i art. 207 ust.1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,
- § 16 uchwały Senatu²⁵ z dnia 19 września 2016 r. w sprawie zasad pobierania opłat, określenia wzorów umów o warunkach pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów i opłat za usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania w całości lub części z tych opłat stacjonarnych i niestacjonarnych na studiach wyższych w Uniwersytecie - w przypadku trudnej sytuacji materialnej studenta.

2) Rok akademicki 2017/2018:

- art. 104 i 107 §1 Kpa,
- § 12 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 czerwca 2018 r., w sprawie podejmowania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych²⁶,
- art. 43 ust. 3 pkt 4 i ust. 4 pkt 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,
- uchwały Senatu²⁷ z dnia 19 września 2016 r. w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków obniżania i zwalniania z tych opłat cudzoziemców podejmujących studia na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich,
- art. 222 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*²⁸.

3) Rok akademicki 2018/2019:

- art. 104 i art. 107 Kpa,

²⁵ Uchwała Senatu Nr 3/09/2016 r. z dnia 19 września 2016 r.

²⁶ Dz. U. z 2018 r., poz. 1125.

²⁷ Uchwała Senatu Nr 4/09/2016 z dnia 19 września 2016 r.

²⁸ Dz. U., poz. 1669.

- § 12 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 czerwca 2018 r., w sprawie podejmowania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych²⁹,
- art. 43 ust. 3 pkt 4 i ust. 4 pkt 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*,
- zarządzenia Rektora³⁰ z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie zasad przyjmowania i odbywania studiów przez cudzoziemców w Uniwersytecie,
- art. 222 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

4) Rok akademicki 2019/2020:

- art. 104 i 107 §1 Kpa,
- art. 324 ust 1 pkt 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*,
- § 13 ust. 1 pkt 3 zarządzenia Rektora³¹ z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie zasad pobierania oraz warunków i trybu zwalniania z opłat za usługi edukacyjne na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich w Uniwersytecie.

Pobieranie przez Uczelnię opłat, związanych z kształceniem cudzoziemców, odbywało się zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i zawartymi umowami.

Średni koszt kształcenia studenta w cyklu kształcenia na wybranych, stacjonarnych studiach I, II stopnia i jednolitych studiach magisterskich w badanym okresie, dla całego cyklu kształcenia, rozpoczynającego się w poszczególnych latach, zarówno dla studentów krajowych i zagranicznych, przedstawiał się odpowiednio:

- 1) filologia – specjalność filologia angielska: 11,4 tys. zł, 12,2 tys. zł, 11,7 tys. zł, 11,4 tys. zł,
- 2) administracja: 5,9 tys. zł, 6,1 tys. zł, 6,7 tys. zł, 7,1 tys. zł,
- 3) ekonomia: 8,1 tys. zł, 9,2 tys. zł, 9,0 tys. zł, 8,2 tys. zł,
- 4) biotechnologia: 31,2 tys. zł, 38,6 tys. zł, 33,7 tys. zł, 33,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 490 – 499, str. 391 – 399 i str. 588 - 605)

3.2.6. Komisja stypendialna, której Rektor przekazał uprawnienia w zakresie świadczeń z FPM/FS, w badanym okresie, przyznawała stypendia studentom – cudzoziemcom, których źródłem finansowania były:

- dotacje otrzymane z MNiSW na FPM, zgodnie z art. 94 ust. 1 pkt 7 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, a od 2019 r. na FS, w ramach środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*,
- środki finansowe pochodzące z MNiSW za pośrednictwem BUWiWM/NAWA.

Studenci – cudzoziemcy nie otrzymywali stypendiów ze środków własnych Uczelni. Uniwersytet posiada Regulamin świadczeń dla studentów³², który określa szczegółowe kryteria oraz tryb przyznawania świadczeń dla studentów Uczelni, sposób ustalania wysokości świadczeń oraz ich wypłacania, a także kryteria i tryb przyznawania zakwaterowania w domach studenckich.

Analiza losowo wybranej próby 20 akt studentów - cudzoziemców, którzy pobierali stypendia na Uczelni wykazała, że:

- 12 osób, tj. 60% ukończyło studia w terminie,
- 1 studentka na kierunku technologia żywności i żywienia człowieka - studia stacjonarne I stopnia, powtarzała piąty semestr na trzecim roku studiów i w związku z tym ukończyła studia z opóźnieniem.

²⁹ Dz. U. z 2018 r., poz. 1125.

³⁰ Zarządzenie Rektora Nr 32/2017 z 8 maja 2017 r.

³¹ Zarządzenie Rektora Nr 47/2019

³² Zarządzenie Rektora Nr 48/2019 z dnia 28 sierpnia 2019 r., t.j.

- 7 osób, tj. 35%, niebędących jeszcze absolwentami, zaliczało terminowo poszczególne semestry, co zostało udokumentowane w kartach okresowych osiągnięć tych osób.

Spośród ww. siedmiu studentów, jedna osoba, realizująca kształcenie na studiach stacjonarnych III stopnia, na kierunku archeologia, była stypendystą strony polskiej, ze stypendium, przyznany na okres regulaminowego czasu trwania studiów (sześć semestrów).

Z uwagi na dwukrotnie przedłużenie okresu studiów doktoranckich, w latach akademickich 2017/2018 i 2018/2019, nie ukończyła w terminie studiów doktoranckich.

Osoba ta zaliczyła piąty semestr studiów w roku akademickim 2019/2020.

Wysokość kwot przeznaczonych przez Uczelnię w poszczególnych latach na finansowanie stypendiów ogółem, w tym na finansowanie stypendiów dla cudzoziemców, przedstawiała się następująco:

1) 2017 r.: 31.966,1 tys. zł ogółem, w tym dla cudzoziemców 456.240 zł (238.350 zł z FPM i 217.890 zł z BUWiWM/NAWA),

2) 2018 r.: 33.389,8 tys. zł, w tym dla cudzoziemców 672.950 zł (400.200 zł z FPM i 272.750 zł z NAWA),

3) 2019 r.: 34.246,9 tys. zł, w tym dla cudzoziemców 717.450 zł (457.300 zł z FS i 260.150 zł NAWA),

4) 2020 r.(stan na 30 kwietnia br.): 12.106,2 tys. zł, w tym dla cudzoziemców 302.850 zł (209.050 zł z FS i 93.800 zł z BUWiWM/NAWA).

Ogółem wydatkowano 111.709,0 tys. zł, w tym dla cudzoziemców 2.149,5 tys. zł (1.304,9 tys. zł z FPM/FS i 844.590 zł z BUWiWM/NAWA).

Rektor w badanym okresie nie przyznawał cudzoziemcom dofinansowania kosztów opłat za usługi edukacyjne oraz ryczałtu na koszty podróży.

W badanym okresie Rektor wydał łącznie 4 decyzje, dotyczące umorzenia opłat za zakwaterowanie studentów - cudzoziemców w domu studenckim, a to:

- 2018 r.: 1 decyzja, 50% opłaty za 3 miesiące,

- 2019 r.: 3 decyzje, odpowiednio: 1 decyzja – 100% opłaty za 1 miesiąc, 1 decyzja – 50% za 2 miesiące i 1 decyzja – 50% opłaty za okres od listopada 2019 r. do czerwca 2020 r.

Rozliczanie środków stypendialnych odbywało się według planu podziału FS, uzgodnionego przez Rektora z samorządem studentów i doktorantów oraz kwesturą.

Uniwersytet przekazywał do MNiSW sprawozdanie z wykorzystania środków FS w danym roku kalendarzowym.

(akta kontroli str. 391 – 396 i str.400 - 499)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Uniwersytet działał na podstawie rzetelnej i udokumentowanej diagnozy potrzeb, dotyczących kształcenia cudzoziemców oraz adekwatnej do udokumentowanej diagnozy potrzeb strategii działań, związanych z kształceniem cudzoziemców na Uczelni.

Strategia uczelni przewidywała konkretne, mierzalne, osiągalne, istotne i określone w czasie cele i wzajemnie spójne działania i wartości referencyjne.

Plany działań/działalności, związane z kształceniem cudzoziemców na Uczelni, były spójne z obowiązującą w Uczelni strategią.

Uczelnia zgodnie z przepisami prawa i zawartymi umowami terminowo realizowała i rozliczała projekty i środki przyznane przez BUWiWM/NAWA na działania związane z kształceniem cudzoziemców.

Sposób pobierania przez Uczelnię opłat, związanych z kształceniem cudzoziemców, był zgodny z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz zawartymi umowami.

Decyzje Rektora, dotyczące zwalniania cudzoziemców z opłat były podejmowane zgodnie z przepisami prawa i na podstawie jasnych kryteriów.

Rektor przyznawał cudzoziemcom stypendium na podstawie określonych wcześniej, opublikowanych kryteriów i realizował to zadanie zgodnie z założonym wcześniej harmonogramem i ustalonymi zasadami.

4. Współpraca na rzecz wspierania kształcenia cudzoziemców

4.1. Organy Uniwersytetu podejmowały wielokierunkowe działania, mające na celu intensyfikację współpracy na rzecz kształcenia cudzoziemców na Uczelni.

Do najistotniejszych działań Uczelni w zakresie poszerzania kształcenia cudzoziemców, współpracy naukowej oraz wymiany doświadczeń zaliczyć należy następujące przedsięwzięcia:

1) Uniwersytet w dniu 17 marca 2014 r. podpisał z Przykarpackim Narodowym Uniwersytetem im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku umowę o współpracy na czas nieograniczony odnośnie prowadzenia wspólnych badań naukowych, wymiany pracowników, studentów, programów kształcenia, doświadczeń w zakresie kształcenia studentów i młodej kadry.

W celu osiągnięcia maksymalnej efektywności współpracy strony miały rozwijać wszystkie tradycyjne formy, łącznie z organizacją seminariów konferencji naukowych, wystaw oraz współpracować z podmiotami gospodarczymi, administracją rządową, samorządem terytorialnym w swoich państwach w celu realizacji prac objętych kontraktami.

Szczegółowe procedury i unormowania w tej mierze zawierały protokoły do umowy.

Wszelkie koszty wynikłe z umowy pokrywać miała strona wysyłająca.

2) W dniu 22 grudnia 2016 r. Rektor powołał pełnomocnika ds. współpracy polsko-ukraińskiej i ustalił zakres jego działania:

- promowanie Uniwersytetu na Ukrainie w zakresie rekrutacji kandydatów na studia I i II stopnia (szkoły średnie, technika, uniwersytety),
- podejmowanie działań w zakresie rekrutacji absolwentów szkół Ukrainy na studia I i II stopnia na Uniwersytecie,
- organizacja i udział w Targach Edukacyjnych w Mościskach, Samborze, Chorodku, Starym Samborze, Sudowej Wiszni, Lwowie, Tarnopolu i w obwodzie lwowskim, tarnopolskim i zakarpackim,
- przygotowywanie reklamy w mediach ukraińskich (radio, prasa, telewizja),
- przygotowanie i nadzór nad stroną internetową w języku ukraińskim, dotyczącą kształcenia w Uczelni,
- redagowanie i tłumaczenie informatora dla kandydatów z Ukrainy na studia I i II stopnia,
- pomoc w kompletowaniu i przygotowaniu dokumentów rekrutacyjnych dla kandydatów z Ukrainy na studia,
- organizowanie współpracy międzynarodowej między studentami Ukrainy a pozostałymi studentami Uniwersytetu.

Pełnomocnikiem Rektora został pracownik dydaktyczny Centrum Języków Obcych Uniwersytetu pochodzenia ukraińskiego.

3) W dniu 9 stycznia 2017 r. Uniwersytet podpisał z Instytutem Transformacji Społeczeństwa w Kijowie umowę o współpracy naukowej, której celem jest prowadzenie wspólnych badań naukowych, wymiana pracowników, studentów,

programów kształcenia, doświadczeń w zakresie kształcenia studentów i młodej kadry.

Szczegółowe formy współpracy określane są na podstawie rocznych planów, sporządzanych dla danego wydziału/instytutu i zawierają dane dotyczące formy realizacji zadań ich finansowania, nazwiska uczestników i terminy wymiany oraz szczegółowych protokołów do umowy.

Koszty wynikłe z umowy, w tym koszty podróży, zakwaterowania i pobytu oraz ubezpieczenia pokrywać miała strona wysyłająca.

4) Wizyty ambasadorów z Armenii i Gruzji – na posiedzeniu Kolegium Rektorskiego z dziekanami wydziałów Uniwersytetu w dniu 21 maja 2018 r. - Wydział Pedagogiczny, Instytut Historii, Wydział Biologiczno-Rolniczy oraz Wydział Biotechnologiczny zaoferowały tym krajom współpracę w zakresie kształcenia i wspólnego dyplomowania.

Stwierdzono, że proces umiędzynarodowienia jest szansą zarówno na podwyższenie jakości kształcenia, promocję nauki, a przede wszystkim zdobycie dodatkowych środków na działalność Uczelni ze źródeł międzynarodowych i proces ten należy sukcesywnie nadal realizować.

5) Na posiedzeniu Senatu w dniu 25 października 2018 r. zaprezentowano ofertę NAWA oraz programy, w które może zaangażować się Uniwersytet celem zwiększenia potencjału międzynarodowego, w tym m.in. Program Wymiany Międzynarodowej „CEEPUS”, Program International Alumni, Program STER – Stypendia doktorskie dla cudzoziemców, PROM – Wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej, Nowoczesna Promocja Zagraniczna.

4) Na posiedzeniu Kolegium Rektorskiego Uniwersytetu w dniu 10 grudnia 2018 r. w kwestii przyjmowania studentów z zagranicy przyjęto stanowisko stwierdzające, że Uniwersytet jest niezwykle atrakcyjny dla potencjalnego kandydata z tzw. „ściany wschodniej”.

Stwierdzono, iż umiędzynarodowienie Uczelni staje się priorytetem i skutkuje pozytywnie finansowo.

Z kolei absolwenci – cudzoziemcy będą promować Uniwersytet, przyciągając zagranicznych naukowców, a to wymaga otwartości Uczelni i budowania mechanizmów w postaci pełnomocników, jednostek administracyjnych, systemu promocyjno-informacyjnego, które ułatwią przygotowanie kandydata, a potem studenta z zagranicy do funkcjonowania na Uniwersytecie – i taki system jest sukcesywnie budowany.

6) W dniu 1 lutego 2019 r. Uniwersytet zawarł z Centrum Polonijnym w Mińsku na Białorusi porozumienie o wzajemnej współpracy, w którym Centrum zobowiązało się do:

- działań mających na celu rozpowszechnianie i promocję oferty edukacyjnej Uniwersytetu pośród potencjalnych kandydatów z terytorium Białorusi na studia I i II stopnia lub jednolite studia magisterskie w języku polskim oraz angielskim,
- umieszczenia informacji o ofercie edukacyjnej Uniwersytetu na stronie internetowej Centrum,
- udzielania osobom zainteresowanym ofertą edukacyjną szczegółowych informacji, dotyczących programu studiów i warunków studiowania, a w szczególności warunków, trybu, terminów rekrutacji, wymaganych dokumentów, warunków odpłatności,
- udzielania informacji i niezbędnej pomocy przy staraniach o wizę, tłumaczenia dokumentów oraz pomocy w innych czynnościach, niezbędnych do podjęcia studiów w Polsce,
- informowania Uniwersytetu o aktualnych trendach i zainteresowaniach kierunkami studiów w Polsce.

Ze swojej strony Uniwersytet zobowiązał się do przekazywania Centrum w Mińsku materiałów promocyjnych, informacji o programach i warunkach studiów i ich zmianach oraz objęcia patronatem wybranych, według swobodnego uznania, inicjatyw Centrum, np. konkursów, olimpiad, imprez polonijnych, na podstawie odrębnych umów.

W ramach wsparcia Uniwersytet mógł udzielić wsparcia materialnego Centrum pod postacią nagród, np. książek, podręczników oraz gadżetów, ale ten zapis nie implikuje do jakichkolwiek zobowiązań w postaci działań lub świadczeń na rzecz Centrum lub osób trzecich.

7) W dniach 7 maja 2019 r. i 22 lipca 2019 r. delegacja Uniwersytetu odbyła spotkania promocyjne z uczniami i rodzicami uczniów klas maturalnych na Ukrainie w Mościskach oraz z kandydatami, zakwalifikowanymi już na studia w Uniwersytecie.

Celem spotkania było wszechstronne zapoznanie się uczniów z ofertą kształcenia na Uniwersytecie.

Przedstawiono warunki i terminy rekrutacji na rok akademicki 2019/2020, warunki stypendialne, warunki zakwaterowania w domach studenckich, możliwości rozwijania swoich zainteresowań w postaci udziału w kołach naukowych, samorządzie studenckim.

8) W dniu 15 grudnia 2019 r. delegacja Uniwersytetu uczestniczyła w konferencji „Edukacja w Polsce – mity, korzyści, przeszkody”, zorganizowanej w miejscowości Stryj na Ukrainie.

Celem konferencji było zaprezentowanie oferty kształcenia na Uczelni w odniesieniu do korzyści płynących z edukacji w Polsce.

Przedstawiono multimedialną prezentację, dotyczącą procesu rekrutacji, omówiono warunki i terminy rekrutacji, zaprezentowano kierunki kształcenia oraz poinformowano o możliwościach skorzystania z pomocy materialnej i zakwaterowania w domach studenckich.

Przedstawiono również nową strukturę organizacyjną i infrastrukturę Uczelni w formie wirtualnej.

W ramach ww. działań Uczelnia nie wydatkowała specjalnie zaplanowanych, odrębnych środków finansowych na zrealizowanie tych działań, a realizacja przedsięwzięć i projektów odbywała się w ramach ogólnych kosztów funkcjonowania Uczelni.

(akta kontroli str.348 - 370)

4.2. Uniwersytet, mając na uwadze korzyści, jakie daje zrównoważone podnoszenie poziomu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki, zawarł w dniu 4 stycznia 2019 r. z NAWA umowę odnośnie swobodnego przepływu osób, harmonizacji i wsparcia Uczelni w zakresie kształcenia stypendystów programów Agencji, ułatwiania obywatelom innych państw podejmowania i odbywania studiów, kształcenia w szkołach doktorskich, kształcenia specjalistycznego i innych form kształcenia.

Umowa umożliwia przepływ informacji i środków pomiędzy Uczelnią a NAWA w zakresie kształcenia cudzoziemców.

Współpraca Uczelni i przepływ informacji w zakresie kształcenia cudzoziemców z innymi podmiotami zainteresowanymi kształceniem cudzoziemców odbywała się na bieżąco, w zależności od potrzeb oraz w trakcie organizacji konferencji, sympozjów, zebrań i porad, poświęconych tym zagadnieniom.

Ponadto współpraca Uczelni i przepływ informacji odbywały się także z faktu przynależności Uniwersytetu i jego członkostwa w różnych stowarzyszeniach i organizacjach.

(akta kontroli str. 22 – 23 i str. 620 - 638)

4.3. W latach 2017 – 2020 r. Rektor przekazywał wykazy danych osobowych, dotyczących przyjęcia na studia cudzoziemców, niepodjęcia kształcenia lub skreślenia ich z listy studentów w danym roku akademickim, następującym podmiotom:

1) 27 grudnia 2016 r.: MNiSW, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej (KGSG), BUWiWM.

2) 10 stycznia 2017 r.: BUWiWM.

3) 24 kwietnia 2017 r.: MNiSW, KGSG, BUWiWM.

4) 15 grudnia 2017 r.: MNiSW, KGSG, NAWA.

W oparciu o losowo wybraną próbę 20 teczek osobowych studentów – cudzoziemców oraz informacje, przekazywane przez Uniwersytet ww. organom, ustalono, że do dnia 31 grudnia 2017 r., zgodnie z art. 43 ust. 6a i 6b ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, Rektor przekazywał niezwłocznie do uprawnionych organów informacje o przyjęciu na studia cudzoziemców, o których mowa w art. 43 ust. 3 pkt 2 i 4 tej ustawy oraz niepodjęciu kształcenia przez cudzoziemców, o których mowa w art. 43 ust. 3 ustawy lub skreśleniu ich z listy studentów, podając imię i nazwisko, datę urodzenia, adres stałego zamieszkania, informacje o posiadaniu Karty Polaka lub spełnieniu wymagań określonych w art. 5 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji³³.

Od 1 stycznia 2018 r., na podstawie nowelizacji art. 43 ust. 6a ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, Rektor niezwłocznie wprowadzał do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on dane o przyjęciu na studia cudzoziemców i o niepodjęciu kształcenia przez cudzoziemców.

W związku z tym, że podstawa prawna prowadzenia, tzw. rejestru cudzoziemców NAWA, została uchylona wraz z wejściem w życie ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, a roczny okres przejściowy na dostosowanie elektronicznego systemu rejestrowego POL-on, wskazany w art. 219 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, minął z dniem 1 października 2019 r., Uczelnia nie ma już obowiązku wprowadzania danych do tego rejestru.

Obecnie ww. dane są gromadzone w rejestrze studentów, a raportowanie odbywa się w sposób ciągły, co 21 dni.

(akta kontroli str. 500 - 559)

4.4. Na podstawie losowo wybranej próby 20 akt osobowych studentów – cudzoziemców oraz wykazów studentów ustalono, że Uczelnia przekazywała MNiSW terminowo, począwszy od dnia 15 stycznia 2017 r. i według właściwego stanu, tj. na 31 grudnia danego roku, kompletne wykazy studentów – cudzoziemców, o których mowa w art. 43 ust. 3 i 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, zgodnie z wymogami art. 43 ust. 6b tej ustawy.

Przekazywane przez Uniwersytet wykazy posiadały prawdziwe informacje, zgodne z danymi, zawartymi w teczkach osobowych studentów.

Uczelnia terminowo i poprawnie uzupełniała dane studentów - cudzoziemców w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, zgodnie z wymogami art. 344 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Wykazy studentów posiadały wiarygodne dane oraz zawierały wszystkie informacje, wymagane ustawami *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

(akta kontroli str. 500 - 559)

³³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1472.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Uniwersytet realizował szeroką współpracę z organami administracji rządowej, organami innych uczelni oraz jednostkami samorządu terytorialnego, pozwalającą prawidłowo określić potrzeby i cele dotyczące kształcenia cudzoziemców na Uczelni.

Organy Uczelni, na bieżąco współpracowały z innymi podmiotami, zapewniając bieżący przepływ informacji w zakresie kształcenia cudzoziemców.

Terminowo przekazywano właściwym podmiotom odpowiednie dane dotyczące przyjęcia na studia cudzoziemców oraz niepodjęcia przez nich kształcenia lub skreślenia ich z listy studentów, a także terminowo przekazywano odpowiednie dane i wykazy tych cudzoziemców ministrowi właściwemu ds. szkolnictwa wyższego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, dnia 2 lipca 2020 r.

Kontrolerzy
Mieczysław Fajger

Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

Dagmara Karasińska Mazurkiewicz

Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/